

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 Vtrum misericordia sit virtus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

ferunt homini estimationem, quod sit aliquid in futurum passurus. Vnde tales dum sunt in hac dispositione, non misentur, secundum illud Prouer. 27. Ira non habens misericordiam, neq; erupens furor. Et ex simili ratione superbi non misentur, q contemnunt alios, & reputat eos malos. Vn reputant, quod digne patiantur, quicquid patiuntur. Vnde & Greg. * dicit, quod falsa iustitia, scilicet superbiorum, non habet compassionem, sed deignationem.

Homil. 34. in Euang. non lege a principio.

¶ Super quasi, trigesima articulum tertium.

ARTICVLVS III.

Vtrum misericordia sit uirtus.

1. 2. q. 59. articulo 1. ad 3. Et 3. dist. 3. q. 1. art. 3. q. 2. ad 2. Et mal. q. 10. articulo 2. ad 8. * Lib. 2. c. 5. a med. to. 5. Cap. 3. circa finem.

In coniuratione. Causa in e. causi ritualis est, Caesaris oratio, in prin. illius.

* li. 2. Rhet. e. 9. in prin. Ca. 9. i principio. to. 6.

Q. preced. art. 4.

li. 2. Ethic. cap. 7. to. 5.

lib. 9. ca. 5. ante mediu, tom. 5. In fine orationis pro Q. Ligario q incipit: Nomen crimine.

lib. 9. ca. 5. circa mediu, tom. 5.

IN q. 30. art. 3. nota, quod si non peccet specialiter & communem rationem boni, secundum quam distinguuntur charitas & misericordia, uide articulum primum sequentis questionis in corpore, & ad ultimum, quia sic clara erunt tibi oia. ¶ Secundo nota, quod in responsione ad secundum ly, ut ibidem dicitur, refertur non solum ad ultimam sententiam, sed & ab eodem more descendens, sed ad penultimam est, & utrumque est laudabile, ita quod author non asserit: sed recitat utrumque, esse laudabile secundum sententiam Aristotelis. Inferius autem ipse reprehendit hoc dictum Aristotelis, autoritate scripturæ in loco proprio, scilicet in tractatu de uitiis.

¶ 2. Præter. Gaudium, & pax non sunt speciales uirtutes, quia consequuntur ex charitate, ut supra dictum est: sed etiam misericordia consequitur ex charitate. sic enim ex charitate stemus cum flentibus, sicut gaudemus cum gaudentibus: ergo misericordia non est specialis uirtus.

¶ 4. Præter. Cum misericordia ad vim appetitiuam pertinet, non est uirtus intellectualis, nec est uirtus theologica, cum non habeat Deum pro obiecto. Similiter etiam non est uirtus moralis, quia necesse circa operationes: hoc enim pertinet ad iustitiam. Nec est circa passionem: non enim reducitur ad aliquam duodecim medicatum, quas Philosophus ponit in 2. Ethic. ergo misericordia non est uirtus.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in 9. de ciuit. Dei. Longe melius, & humanius, & piorum sensibus? accommodatus Cicero in Cæsaris laude locutus est, ubi ait. Nulla de uirtutibus tuis nec admirabilior nec gratior misericordia est: ergo misericordia est uirtus.

RESPONDEO. Dicendum, quod misericordia importat dolorem de miseria aliena. Iste autem dolor potest nominare uno quidem modo motum appetitus sensitui, & secundum hoc misericordia passio est, & non uirtus. Alio uero modo, potest nominare motum appetitus intellectui, secundum quod alicui displicet malum alterius. Hic autem motus potest esse secundum rationem regulatus, & potest secundum hunc motum ratione regulatum regulari motus inferioris appetitus. Vnde Augustinus dicit in 9. de ciuit. Dei, quod iste

motus animi, scilicet misericordia, sensu tribuitur, ita præbetur misericordia, ut conferentia uicium cum indigni tribuitur, siue cum indigni senti. Et quia ratio uirtutis humanæ est motus animi ratione regulatus, ut ex hoc patet, consequens est misericordiam esse uirtutem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illa Salustii intelligitur de misericordia, quod est passio ratione non regulari. Ita consilium rationis, dum facit a iustitia dicitur.

AD SECUNDUM dicendum, quod loquitur de misericordia, & nem est, scilicet utrumque est passio, & habent quidem eam utem ex parte estimationis, quam habent alienis, de quibus misericors dolet, inquam malique indigna pati. Nemelicus autem in quantum æstimat aliquos digne pati, si indignis bene accidat. Et utrumque est, sed proprie misericordiam opponitur malis, ut supra dicitur.

AD TERTIUM dicendum, quod gaudium & pax inueniuntur super rationem boni, quod est obiectum rationis: & ideo non requirunt alias uirtutes, sed misericordiam respiciunt quodammodo rationem, scilicet miseriam eius, cuius misericordiam dicitur nemesis: quia ab eodem more descendens, ut in 2. Rhetor. * dicitur. Has autem misericordiam non ponit uirtutes, sed passionem secundum quod sunt passionem, laudabilem tamen prohibet, quin ab aliquo habetur, ut supra dicitur, & secundum hoc assumitur ratio.

AD QUARTUM dicendum, quod misericordiam quod est uirtus, est uirtus moralis, quod est uirtus, & reducitur ad illam, ut supra dicitur, nemesis: quia ab eodem more descendens, ut in 2. Rhetor. * dicitur. Has autem misericordiam non ponit uirtutes, sed passionem secundum quod sunt passionem, laudabilem tamen prohibet, quin ab aliquo habetur, ut supra dicitur, & secundum hoc assumitur ratio.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum misericordia sit maxima uirtutum.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod misericordia sit maxima uirtutum. Maxime enim ad uirtutem pertinere uidetur cultus diuinus: sed misericordia cultus diuino præfertur, secundum illud Osee 6 & Matthæ 23. Misericordiam uolo, & non sacrificium: ergo misericordia est maxima uirtus.

¶ 2. Præter. Super illud 1. ad Tim. 4. Pietas ad omnia uirtus est. * dicit glossa. Ambrosij. Omnis summa disciplina Christiana in misericordia & pietate est: sed disciplina Christiana continet omnem uirtutem: ergo summa totius uirtutis in misericordia consistit.

¶ 3. Præter. Virtus est, quæ bonum facit habentem: ergo ratio aliqua uirtus est melior, quæ ratio facit hominem Deo similiorem: quæ per hoc melior est homo, quod Deo est similitior. Et hoc maxime facit misericordia, quia de Deo dicitur in Psal. 144. Quod miserationes eius sunt super omnia opera eius. Vnde & Lucæ 6. Dominus dicit. Estote